Biuletyn Europejski nr 2 (73)/2020*

Spis treści

Informacje 2

Nowe akty prawne Unii Europejskiej 3

Orzeczenia Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej 4

Cudzoziemcy 4

Obywatelstwo Unii Europejskiej 5

Podatki 6

Prawa podstawowe 7

Zamówienia publiczne ……..... 9

Orzeczenia Europejskiego Trybunału Praw Człowieka 11

* Biuletyn opracowywany przez Wydział V Prawa Europejskiego w Biurze Orzecznictwa NSA stanowi informację o wybranych aktach prawnych Unii Europejskiej i orzeczeniach Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej oraz aktach prawnych Rady Europy i orzeczeniach Europejskiego Trybunału Praw Człowieka, mogących mieć znaczenie dla orzecznictwa sądów administracyjnych; jest dostępny w bazie CBOIS oraz na stronie http://www.nsa.gov.pl/biuletyn-europejski.php.

Informacje

▪ 5 lutego 2020 r. Trybunał Sprawiedliwości UE wyznaczył Polsce termin na złożenie wyjaśnień w sprawie Izby Dyscyplinarnej SN do 13 lutego br. To efekt wniosku Komisji Europejskiej o zastosowanie środków tymczasowych i wstrzymanie działalności ID przesłanego do TSUE 24 stycznia br., gdy tymczasem 4 lutego br., prezydent Andrzej Duda podpisał nowelizację m.in. w kwestii odpowiedzialności dyscyplinarnej sędziów). Polska przekazała w terminie (13 lutego) odpowiedź w sprawie wniosku Komisji**,** wskazując, że wniosek KE o środki tymczasowe jest niedopuszczalny. Wielka Izba Trybunału 9 marca br. wysłucha stron w sprawie przedmiotowego wniosku KE o tymczasowe zawieszenie działalności Izby Dyscyplinarnej polskiego Sądu Najwyższego.

▪ 11 lutego 2020 r. w Parlamencie Europejskim odbyła się kolejna debata poświęcona praworządności w Polsce. Wiceprzewodnicząca KE, Viera Jourova, w swoim wystąpieniu zadeklarowała, że Komisja wykorzysta procedurę przeciwnaruszeniową ilekroć pojawią się problemy dotyczące, zdaniem KE, kwestii zgodności prawa krajowego z prawem Unii Europejskiej.

▪ 17 lutego 2020 r. Komisja Europejska zadecydowała, że 101,2 mln euro zostanie przeznaczone na inwestycje w najnowsze projekty w ramach programu działań na rzecz środowiska i klimatu (*LIFE*). Finansowanie pozwoli wesprzeć dziesięć dużych projektów w ramach Europejskiego Zielonego Ładu (*European Green Deal*), które będą realizowane na Cyprze, w Estonii, Francji, Grecji, Irlandii, na Łotwie, na Słowacji, w Czechach oraz w Hiszpanii

▪ 20 i 21 lutego 2020 r. odbył się specjalny szczyt w sprawie następnego siedmioletniego planu wydatków UE. Szczyt zakończył się bez porozumienia. Wyjście Zjednoczonego Królestwa pozostawia w finansach UE lukę w wysokości szacowanej około 60-75 mld euro na przestrzeni siedmiu lat, pozostałe państwa członkowskie mają z kolei więcej projektów do wspólnego finansowania – np. właśnie *European Green Deal*. Data podjęcia kolejnej próby ustalenia unijnego budżetu nie jest jeszcze znana

▪ Europejska organizacja antykorupcyjna, czyli Grupa Państw Przeciwko Korupcji (Group of States against Corruption – *GRECO*) w dniu 26 lutego 2020 r.

zaapelowała o cofnięcie zmian wprowadzanych w polskich sądach. *GRECO* została powołana przez Radę Europy w 1999 roku. Wśród członków Grupy znajduje się 45 (na 47) państw Rady Europy i Stany Zjednoczone. Siedzibą organizacji jest Strasburg.

- 26 lutego 2020 r. Komisja Europejska opublikowała tzw. sprawozdania krajowe (*vide*: https://ec.europa.eu/info/publications/2020-european-semester-country-reports_pl), zawierające analizę najważniejszych wyzwań społeczno-gospodarczych, przed którymi stoją państwa członkowskie UE. Wedle tego raportu Polska gospodarka rozwija się w dobrym tempie, zatrudnienie utrzymuje się na wysokim poziomie, finanse publiczne są stabilne

- 26 lutego 2020 r. Komisja Europejska ogłosiła pakiet pomocy w walce z koronawirusem. Pakiet o wartości 232 mln euro przeznaczony jest na ogólnoświatowe zwiększanie gotowości, zapobieganie koronawirusowi oraz ograniczanie jego rozprzestrzeniania się.

- 28 lutego 2020 r. rząd Norwegii poinformował, że wstrzymuje dofinansowanie dla Polski w ramach programu wsparcia wymiaru sprawiedliwości. Tzw. Fundusze norweskie i EOG (Europejskiego Obszaru Gospodarczego) – *Norway Grants* i *EEA Grants* – to środki przyznawane przez Islandię, Norwegię i Liechtenstein nowym członkom UE. Głównym celem Funduszy jest przyczynianie się do zmniejszania różnic ekonomicznych i społecznych w obrębie EOG oraz wzmacnianie stosunków między krajami.

Nowe akty prawne UE

[*)Podane informacje stanowią wybór nowych aktów prawnych UE we wskazanym miesiącu]

- Decyzja Rady (WPZiB) 2020/214 z dnia 17 lutego 2020 r. zmieniająca decyzję 2012/642/WPZiB dotyczącą środków ograniczających skierowanych przeciwko Białorusi [przedłużająca środki ograniczające do dnia 28 lutego 2021 r. – przyp. WPE] (Dz. Urz. z 2020 r., L nr 45 z 18.2.2020, s. 3)

- Rozporządzenie Rady (UE) 2020/283 z dnia 18 lutego 2020 r. zmieniające rozporządzenie (UE) nr 904/2010 w odniesieniu do środków służących wzmocnieniu współpracy administracyjnej w celu zwalczania oszustw w dziedzinie VAT (Dz.Urz. z 2020 r., L nr 62 z 2.3.2020, s. 1–6)

- Dyrektywa Rady (UE) 2020/284 z dnia 18 lutego 2020 r. zmieniająca dyrektywę 2006/112/WE w odniesieniu do wprowadzenia pewnych wymogów dla dostawców usług płatniczych (Dz.Urz. z 2020 r., L nr 62 z 2.3.2020, s. 7–12)

- Decyzja Rady (UE, Euratom) 2020/266 z dnia 25 lutego 2020 r. upoważniająca do podjęcia negocjacji ze Zjednoczonym Królestwem Wielkiej Brytanii i Irlandii Północnej dotyczących nowej umowy o partnerstwie (Dz.Urz. z 2020 r., L nr 58 z 27.2.2020, s. 53–54)

Orzeczenia Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej*

[*)W przypadku wyroków TSUE publikowane fragmenty stanowią wybrane cytaty lub tezy]

Cudzoziemcy

Wyrok Trybunału (izba) z dnia 5 lutego 2020 r. w sprawie C-341/18, Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid przeciwko J. i in.

Odesłanie prejudycjalne – Rozporządzenie (UE) 2016/399 – Kodeks graniczny Schengen – Kontrole na granicach zewnętrznych – Obywatele państw trzecich – Artykuł 11 ust. 1 – Stemplowanie dokumentów podróży – Stempel wyjazdowy – Ustalenie momentu opuszczenia strefy Schengen – Zaokrętowanie marynarzy na pokładach statków zacumowanych przez długi okres w porcie morskim

*) Artykuł 11 ust. 1 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/399 z dnia 9 marca 2016 r. w sprawie unijnego kodeksu zasad regulujących przepływ osób przez granice (kodeksu granicznego Schengen) należy interpretować w ten sposób, że

w przypadku gdy marynarz mający status obywatela państwa trzeciego zaokrętuje się na pokładzie statku zacumowanego przez długi okres w porcie morskim państwa należącego do strefy Schengen w celu wykonywania tam pracy na pokładzie, przed opuszczeniem tego portu na tym statku, stempel wyjazdowy należy zamieścić w dokumentach podróży tego marynarza – w przypadku gdy zamieszczenie takiego stempla zostało przewidziane w tym kodeksie – w momencie gdy kapitan owego statku powiadomi właściwe organy krajowe o nieuchronnym jego wypłynięciu, a nie w momencie zaokrętowania się tego marynarza.

Obywatelstwo Unii Europejskiej

Wyrok Trybunału (izba) z dnia 27 lutego 2020 r. w sprawie C-836/18, Subdelegación del Gobierno en Ciudad Real przeciwko RH

Odesłanie prejudycjalne – Artykuł 20 TFUE – Obywatelstwo Unii Europejskiej – Obywatel Unii, który nigdy nie skorzystał ze swobody przemieszczania się – Wniosek współmałżonka będącego obywatelem państwa trzeciego o wydanie karty pobytu czasowego – Oddalenie – Obowiązek utrzymania małżonka – Brak wystarczających zasobów obywatela Unii – Obowiązek wspólnego pożycia małżonków – Krajowe ustawodawstwo i praktyka – Możliwość skutecznego korzystania z praw przyznanych obywatelom Unii – Pozbawienie

*) Artykuł 20 TFUE należy interpretować w ten sposób, że stoi on na przeszkodzie oddaleniu przez państwo członkowskie wniosku w sprawie łączenia rodziny złożonego przez będącego obywatelem państwa trzeciego małżonka obywatela Unii Europejskiej, który posiada obywatelstwo tego państwa członkowskiego i nigdy nie skorzystał ze swobody przemieszczania się – na tej wyłącznie podstawie, że ten obywatel Unii nie posiada wystarczających zasobów dla siebie i małżonka, by nie stanowić obciążenia dla krajowego systemu pomocy społecznej i bez zbadania, czy obywatel Unii i obywatel państwa trzeciego pozostają w stosunku zależności tego rodzaju, że w przypadku odmowy

przyznania temu obywatelowi państwa trzeciego pochodnego prawa pobytu ów obywatel Unii byłby zmuszony do opuszczenia terytorium Unii rozpatrywanego jako całość i w ten sposób zostałby pozbawiony możliwości skutecznego korzystania z istoty praw przysługujących mu ze względu na jego status.

*) Artykuł 20 TFUE należy interpretować w ten sposób, że stosunek zależności mogący uzasadniać przyznanie pochodnego prawa pobytu na podstawie tego artykułu nie istnieje wyłącznie z tego powodu, że obywatel państwa członkowskiego, który jest pełnoletni i nigdy nie skorzystał ze swobody przemieszczania się, oraz jego małżonek, który jest pełnoletnim obywatelem państwa trzeciego, są zobowiązani do wspólnego pożycia na podstawie obowiązków wynikających z małżeństwa zgodnie z prawem państwa członkowskiego, którego obywatelstwo posiada obywatel Unii.

Podatki

Wyrok Trybunału (izba) z dnia 26 lutego 2020 r. w sprawie C-788/18, Stanleyparma Sas di Cantarelli Pietro & C., Stanleybet Malta Ltd przeciwko Agenzia delle Dogane e dei Monopoli UM Emilia Romagna – SOT Parma

Odesłanie prejudycjalne – Swoboda świadczenia usług – Artykuł 56 TFUE – Gry losowe – Podatki – Zasada niedyskryminacji – Jednolity podatek od zakładów wzajemnych

*) Artykuł 56 TFUE należy interpretować w ten sposób, że nie sprzeciwia się on uregulowaniu państwa członkowskiego, które opodatkowuje mające siedzibę w tym państwie członkowskim centra przekazywania danych i na zasadzie odpowiedzialności solidarnej i posiłkowej będące ich zleceniodawcami podmioty urządzające zakłady wzajemne, niezależnie od miejsca siedziby tych podmiotów oraz niezależnie od braku koncesji na urządzanie zakładów wzajemnych.

Wyrok Trybunału (izba) z dnia 27 lutego 2020 r. w sprawie C-405/18, AURES Holdings a.s. przeciwko Odvolací finanční ředitelství

Odesłanie prejudycjalne – Artykuł 49 TFUE – Swoboda przedsiębiorczości – Przepisy podatkowe – Podatek dochodowy od osób prawnych – Przeniesienie siedziby faktycznego zarządu spółki do państwa członkowskiego innego niż państwo utworzenia spółki – Przeniesienie rezydencji podatkowej do tego innego państwa członkowskiego – Uregulowanie krajowe niepozwalające na uwzględnienie straty podatkowej poniesionej w państwie członkowskim utworzenia przed przeniesieniem siedziby

*) Artykuł 49 TFUE należy interpretować w ten sposób, że spółka utworzona zgodnie z prawem jednego państwa członkowskiego, która przenosi siedzibę faktycznego zarządu do innego państwa członkowskiego, przy czym przeniesienie to nie wpływa na jej status spółki utworzonej zgodnie z prawem pierwszego państwa członkowskiego, może powołać się na ten artykuł w celu zakwestionowania odmówienia jej w tym drugim państwie członkowskim przeniesienia strat powstałych przed owym przeniesieniem siedziby.

*) Artykuł 49 TFUE należy interpretować w ten sposób, że nie stoi on na przeszkodzie przepisom państwa członkowskiego, które wyłączają możliwość uwzględnienia przez spółkę, która przeniosła siedzibę faktycznego zarządu i tym samym swoją rezydencję podatkową do tego państwa członkowskiego, straty podatkowej poniesionej przed tym przeniesieniem w innym państwie członkowskim, w którym zachowuje ona swoją siedzibę statutową.

Prawa podstawowe

Wyrok Trybunału (izba) z dnia 27 lutego 2020 r. w sprawach połączonych od C-773/18 do C-775/18, TK, UL, VM przeciwko Land Sachsen-Anhalt

Odesłanie prejudycjalne – Polityka społeczna – Równość traktowania w zakresie zatrudnienia i pracy – Dyrektywa 2000/78/WE – Artykuły 2 i 6 – Zakaz wszelkiej dyskryminacji ze względu na wiek – Wynagrodzenie urzędników – Dyskryminujący system wynagradzania – Wyrównanie wynagrodzenia obliczone na podstawie wcześniejszego dyskryminującego

zaszeregowania – Kolejna dyskryminacja – Artykuł 9 – Odszkodowanie ze względu na dyskryminujące ustawodawstwo – Termin zawity na złożenie wniosku o odszkodowanie – Zasady równoważności i skuteczności

*) Artykuły 2 i 6 dyrektywy Rady 2000/78/WE z dnia 27 listopada 2000 r. ustanawiającej ogólne warunki ramowe równego traktowania w zakresie zatrudnienia i pracy należy interpretować w ten sposób, że przepisy te nie stoją na przeszkodzie środkowi przyznającemu urzędnikom i sędziom – w celu zapewnienia im odpowiedniego wynagrodzenia – wyrównanie wynagrodzenia do wysokości odsetka wynagrodzenia zasadniczego, jakie poprzednio pobierali, zwłaszcza zgodnie ze stopniem wynagrodzenia zasadniczego ustalonego na podstawie ich wieku w odniesieniu do każdej z grup zaszeregowania w chwili ich zatrudnienia, jeżeli środek ten odpowiada konieczności zapewnienia ochrony praw nabytych w kontekście charakteryzującym się w szczególności zarówno wysoką liczbą urzędników i sędziów, których dotyczy, jak i brakiem ważnego systemu odniesienia, oraz nie skutkuje utrwaleniem w czasie odmiennego traktowania ze względu na wiek.

*) Zasadę skuteczności należy interpretować w ten sposób, że stoi ona na przeszkodzie określeniu przez państwo członkowskie momentu rozpoczęcia biegu dwumiesięcznego terminu zawitego na złożenie wniosku o odszkodowanie za szkodę wynikającą ze środka skutkującego dyskryminacją ze względu na wiek na dzień wydania wyroku Trybunału, w którym stwierdzono charakter dyskryminujący podobnego środka, gdy istnieje ryzyko, że zainteresowane osoby mogą nie dowiedzieć się we wspomnianym terminie o istnieniu lub znaczeniu dyskryminacji, której są ofiarami. Sytuacja taka może zaistnieć w szczególności, gdy we wspomnianym państwie członkowskim istnieje rozbieżność opinii dotycząca możliwości dokonania w odniesieniu do rozpatrywanego środka transpozycji wniosków wynikających z tego wyroku.

Zamówienia publiczne

Postanowienie Trybunału (izba) z dnia 6 lutego 2020 r. w sprawach połączonych od C-89/19 do C-91/19, Rieco SpA przeciwko Comune di Lanciano, Ecolan SpA oraz Comune di Ortona, Ecolan SpA, Comune di San Vito Chietino

Odesłanie prejudycjalne – Artykuł 99 regulaminu postępowania przed Trybunałem – Zamówienia publiczne – Dyrektywa 2014/24/UE – Artykuł 12 ust. 3 – Przepisy krajowe faworyzujące udzielanie zamówień publicznych ze szkodą dla zamówień in house – Swoboda państw członkowskich w zakresie wyboru sposobu świadczenia usług – Granice – Przepisy krajowe wykluczające możliwość nabycia przez instytucję zamawiającą udziałów w kapitale podmiotu będącego w posiadaniu instytucji zamawiającej, które nie są w stanie zagwarantować kontroli nad tym podmiotem lub uprawnienia do jego blokowania

*) Artykuł 12 ust. 3 dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2014/24/UE z dnia 26 lutego 2014 r. w sprawie zamówień publicznych, uchylającej dyrektywę 2004/18/WE należy interpretować w ten sposób, że nie sprzeciwia się on uregulowaniu krajowemu, które uzależnia zawarcie transakcji wewnętrznej, określanej również mianem „umowy *in house*", od braku możliwości udzielenia zamówienia publicznego, a w każdym razie od wykazania przez instytucję zamawiającą korzyści szczególnie wiążących się dla danej społeczności z posłużeniem się transakcją wewnętrzną.

*) Artykuł 12 ust. 3 dyrektywy 2014/24 należy interpretować w ten sposób, że nie sprzeciwia się on przepisom krajowym, które uniemożliwiają instytucji zamawiającej nabycie udziałów w kapitale podmiotu, którego akcjonariuszami są inne instytucje zamawiające, jeżeli udziały te nie są w stanie zagwarantować kontroli lub uprawnienia do blokowania oraz jeżeli wspomniana instytucja zamawiająca zamierza następnie uzyskać pozycję wspólnej kontroli, a w konsekwencji możliwość bezpośredniego udzielania zamówień na rzecz tego podmiotu, którego kapitał znajduje się w posiadaniu kilku instytucji zamawiających.

Postanowienie Trybunału (izba) z dnia 6 lutego 2020 r. w C-11/19, Azienda ULSS n. 6 Euganea przeciwko PIA Opera Croce Verde Padova

Odesłanie prejudycjalne – Artykuł 99 regulaminu postępowania przed Trybunałem – Zamówienia publiczne – Dyrektywa 2014/24/UE – Artykuł 10 lit. h) – Artykuł 12 ust. 4 – Wyłączenia szczególne dotyczące zamówień na usługi – Usługi w dziedzinie obrony cywilnej, ochrony ludności i zapobiegania niebezpieczeństwom – Organizacje lub stowarzyszenia o charakterze niekomercyjnym – Usługa zwykłego transportu medycznego oraz transportu ratowniczego – Uregulowanie regionalne nakładające w pierwszej kolejności obowiązek skorzystania z partnerstwa między instytucjami zamawiającymi – Swoboda państw członkowskich w zakresie wyboru sposobu świadczenia usług – Ograniczenia – Obowiązek uzasadnienia

*) Artykuł 10 lit. h) i art. 12 ust. 4 dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2014/24/UE z dnia 26 lutego 2014 r. w sprawie zamówień publicznych, uchylającej dyrektywę 2004/18/WE, należy interpretować w ten sposób, że nie stoją one na przeszkodzie uregulowaniu regionalnemu, które uzależnia możliwość udzielenia zamówienia publicznego od okoliczności, że partnerstwo między podmiotami sektora publicznego nie umożliwia zapewnienia usług zwykłego transportu sanitarnego, o ile wybór konkretnego sposobu świadczenia usług, dokonany na etapie poprzedzającym udzielenie zamówienia publicznego, jest zgodny z zasadami równego traktowania, niedyskryminacji, wzajemnego uznawania, proporcjonalności i przejrzystości.

*) Artykuł 10 lit. h) i art. 12 ust. 4 dyrektywy 2014/24 należy interpretować w ten sposób, że nie stoją one na przeszkodzie uregulowaniu regionalnemu, które nakłada na instytucję zamawiającą obowiązek uzasadnienia dokonanego przez nią wyboru udzielenia zamówienia na świadczenie usług zwykłego transportu sanitarnego w drodze przetargu, a nie w drodze bezpośredniego udzielenia zamówienia poprzez zawarcie umowy z inną instytucją zamawiającą.

Orzeczenia Europejskiego Trybunału Praw Człowieka

[*) Podstawę opracowania not dotyczących orzeczeń ETPC stanowią noty informacyjne MSZ oraz informacje zawarte w bazie HUDOC]

Wyrok (Wielka Izba) z dnia 20 stycznia 2020 r. w sprawie *Magyar Kétfarkú Kutya Párt przeciwko Węgrom* (skarga nr 201/17)

Naruszenie art. 10 EKPC – wolność wypowiedzi – nałożenie grzywny na partię polityczną za używanie i rozpowszechnianie przez nią aplikacji telefonicznej

Skarżąca, *Magyar Kétfarkú Kutya Párt*, jest partią polityczną powstałą na bazie ruchu satyrycznego (partia „Psa o dwóch ogonach"), zarejestrowaną według prawa węgierskiego z siedzibą w Budapeszcie, która w sposób satyryczny komentuje działania politycznego establishmentu oraz rządu.

We wrześniu 2016 r. partia rozpowszechniła aplikację na telefony komórkowe, która umożliwiała robienie zdjęć i pokazywanie ich publicznie w trakcie referendum dotyczącego planu relokacji cudzoziemców (uchodźców) w ramach Unii Europejskiej. Referendum zostało rozpisane przez węgierską większość parlamentarną, a partie opozycyjne wezwały do jego bojkotu (jako działania ksenofobicznego) albo do oddawania głosów nieważnych. Aplikacja zachęcała do oddania nieważnego głosu. Zdjęcia umieszczane przez osoby korzystające z niej miały charakter anonimowy.

Węgierska Państwowa Komisja Wyborcza uznała, że aplikacja umożliwiająca publikację zdjęć kart do głosowania naruszała zasady sprawiedliwych i tajnych wyborów. Na partię nałożono karę grzywny. Sąd Najwyższy Węgier (*Kúria*) podtrzymał decyzję komisji, zmniejszając jedynie wysokość grzywny, a skargę do Trybunału Konstytucyjnego uznano za niedopuszczalną.

W skardze do ETPC skarżąca partia powołała się na art. 10 Konwencji (prawo do wolności wypowiedzi). Trybunał przychylił się do zarzutów skargi i w wyroku z 23 stycznia 2018 r. orzekł, że miało miejsce naruszenie art. 10 EKPC, uznając że aplikacja była formą komunikacji na temat ważnych społecznie zagadnień. Jako że nie można było za jej pomocą zidentyfikować wyborców, nie

naruszała też zasady tajności wyborów. Tym samym nie istniało dobro, które uzasadniało ingerencję w swobodę wypowiedzi skarżącej partii. Rząd Węgier odwołał się od wyroku Izby.

Trybunał w składzie Wielkiej Izby uznał, że opracowanie aplikacji, która zachęcała do oddawania nieważnych głosów, stanowiło element swobody wypowiedzi. Trybunał podkreślił, że ograniczanie tej wolności może być uzasadnione tylko w niektórych przypadkach, gdy ingerencja jest przewidziana przez prawo, które jest wystarczająco jasne (przewidywalne co do skutków). Podstawą nałożenia grzywny było nowe prawo wyborcze, które odnosi się ogólnie do zasad wyborczych (zabrania w trakcie ciszy wyborczej podejmowania szeroko pojętych działań, które mogłyby wpłynąć na decyzje wyborców i daje Państwowej Komisji Wyborczej prawo nakładania kar finansowych). Trybunał uznał, że prawo to było na tyle ogólne, że nie można było z niego wywnioskować, że umieszczanie anonimowo zdjęć kart do głosowania stanowiło czynność naruszającą zasady sprawiedliwych wyborów, w tym zasadę tajności. Brak jasności omawianych przepisów powinien skutkować powściągliwością władz w dokonywaniu takiej wykładni prawa wyborczego, by nie skutkowała ograniczaniem praw okołowyborczych, takich jak swobodna debata na temat spraw o ważnym znaczeniu społecznym.

Trybunał zauważył, że zgodnie z orzecznictwem węgierskiego Trybunału Konstytucyjnego i Sądu Najwyższego do naruszenia prawa wyborczego mogło dojść poprzez wywołanie „negatywnych konsekwencji" dla wyborców. W sprawie skarżącej partii Sąd Najwyższy nie wytłumaczył jednak, na czym miałyby polegać owe „negatywne konsekwencje". Państwowa Komisja Wyborcza wydała zalecenia dotyczące zakazu upubliczniania fotografii kart do głosowania, ale nie miały one mocy wiążącej. Ponadto węgierski Sąd Najwyższy wyjaśnił wagę i skutki prawne zaleceń dopiero *ex post* – po referendum. W omawianej sprawie węgierskie sądy po raz pierwszy zastosowały nowe przepisy. Trybunał podkreślił, że sprawa, w której te przepisy „testowano", była niezwykle ważna, gdyż dotyczyła prawa do swobody wypowiedzi partii politycznej w okresie wyborczym. Uznał, że nieprzewidywalność skutków prawa wyborczego skutkowała zbytnią arbitralnością władz węgierskich. Prawo, które doprowadziło do naruszenia swobody wypowiedzi skarżącej partii, nie było sformułowane w sposób wystarczająco precyzyjny i jasny.

Trybunał stwierdził zatem (większością głosów) naruszenie art. 10 Konwencji już na tym etapie, nie badając, czy istniało uzasadnione dobro, które władze chroniły, ingerując w swobodę wypowiedzi, oraz czy ich działania miały charakter proporcjonalny.

Wyrok (Izba) ETPC z dnia 30 stycznia 2020 r. w sprawie *Breyer przeciwko Niemcom* (skarga nr 50001/12)

Brak naruszenia art. 8 EKPC – prawo do prywatności – obowiązek ujawnienia nazwiska, numeru telefonu, adresu i daty urodzenia oraz zawarcia umowy przy kupowaniu telefonicznych kart typu *pre-paid*

Skarżący (obywatele Niemiec) to aktywiści działający przeciw inwigilacji obywateli przez władze publiczne. W postępowaniach krajowych zaskarżali przepisy prawa krajowego – sekcji 111 niemieckiego prawa telekomunikacyjnego – jako naruszające ich prawo do ochrony życia prywatnego i korespondencji oraz anonimowej komunikacji. W 2005 r. zaskarżyli te przepisy do Federalnego Sądu Konstytucyjnego Niemiec, który uznał jednak je za zgodne z ustawą zasadniczą.

W skardze do ETPC skarżący podnieśli, że kwestionowane regulacje krajowego prawa telekomunikacyjnego naruszają ich prawo do prywatności, gdyż zmuszają do ujawniania operatorowi informacji niepotrzebnych do zawarcia tego typu umowy. Taka ingerencja jest, ich zdaniem, nieuzasadniona, nieproporcjonalna i zbędna w społeczeństwie demokratycznym.

Trybunał przyznał, że do ingerencji w prywatność doszło, jednak nie była ona poważna. Zbierane dane nie pozwalały bowiem określić, z jakiego miejsca ani w jakim czasie odbywała się rozmowa, umożliwiały jedynie ustalenie tożsamości użytkownika telefonu. Środki przyjęte w tej sprawie przez Niemcy mieszczą się w granicach swobody, jakie mają państwa członkowskie przy wdrażaniu unijnych przepisów.

Trybunał zgodził się również z rządem niemieckim, że zaskarżane przepisy sekcji 111 należy oceniać w powiązaniu z innymi przepisami, tj. przepisami sekcji 112 i 113, które wprowadzają istotne ograniczenia w dostępie do danych. Zawierają bowiem zamknięte listy organów, które mogą

uzyskać dostęp do danych (są one wymienione z nazwy lub według zakresu zadań, jakie wykonują). Każdy z tych organów musi też wskazać osobny powód żądania dostępu do gromadzonych informacji – w przypadku postępowania karnego będzie to podejrzenie popełnienia przestępstwa oparte na innych przesłankach niż dane dotyczące karty SIM. Także czas przechowywania danych jest ograniczony i – zdaniem Trybunału – odpowiedni. Wynosi on rok od zakończenia roku kalendarzowego, w którym dane pobrano.

Biorąc to wszystko pod uwagę, Trybunał stwierdził, że przyjęte środki są proporcjonalne, a co za tym idzie niezbędne w społeczeństwie demokratycznym. Tym samym ETPC (większością głosów) orzekł, że w sprawie nie doszło do naruszenia art. 8 EKPC.

Wyrok (Izba) z dnia 4 lutego 2020 r. w sprawie *Alexandru Marian Iancu przeciwko Rumunii* (skarga nr 60858/15)

Brak naruszenia art. 6 ust. 1 EKPC – prawo do rzetelnego procesu sądowego – bezstronność sędziego

Skarżący jest obywatelem rumuńskim. W 2014 i 2015 r. został skazany za przestępstwa finansowe, które popełnił w latach 2000–2003 jako kierownik lub dyrektor kilku prywatnych firm handlowych. Wszczęto i prowadzono przeciwko niemu dwa odrębne postępowania karne, przy czym niektóre dowody były wspólne dla obu postępowań. W obu przypadkach został skazany przez sąd w składzie dwóch sędziów, przy czym jeden z sędziów orzekał w obu sprawach. W toku postępowania odwoławczego sędzia ten wystąpił z wnioskiem o wyłączenie go ze składu, aby wyeliminować wszelkie podejrzenia dotyczące jego ewentualnego braku bezstronności. Jego wniosek został odrzucony przez skład dwóch sędziów, którzy stwierdzili, że sam fakt, iż sędzia brał udział w rozstrzyganiu poprzedniej sprawy nie może wzbudzać uzasadnionego podejrzenia co do jego bezstronności, a poza tym nie było dowodu na to, że w pierwszym przypadku wyraził opinię o winie oskarżonego, który był obecny na rozprawie.

Skargi dotyczące rzekomego braku bezstronności sędziego zostały również rozpatrzone – i odrzucone – przez Wysoki Trybunał Kasacyjny i Sprawiedliwości oraz Najwyższą Radę Sądownictwa. Organy te stwierdziły, w szczególności, że

decyzja oddalająca wniosek o wyłączenie sędziego i ostateczny wyrok skazujący z 2015 r. były wystarczająco i dokładnie uzasadnione.

W skardze do ETPC, powołując się na art. 6 ust. 1 Konwencji, zarzucił, że sędzia rozpatrujący jego sprawy karne nie mógł być bezstronny, ponieważ rozstrzygał o skazaniu go w dwóch postępowaniach, które były powiązane.

Trybunał przypomniał, że art. 6 ust. 1 EKPC wymaga, aby sąd był bezstronny i dlatego ustanowił obiektywny i subiektywny test służący ocenie, czy faktycznie tak jest. Test subiektywny jest skoncentrowany na osobistych przekonaniach lub zachowaniach sędziów, podczas gdy obiektywnie badano, czy istnieją możliwe do ustalenia fakty, które mogą budzić wątpliwości co do bezstronności sędziego. Jeśli chodzi o test subiektywny, Trybunał nie został przekonany, że sędzia wykazał jakiekolwiek osobiste uprzedzenie względem skarżącego w drugim postępowaniu. Trybunał nie dopatrzył się również, by istniały jakiekolwiek obiektywne powody do obaw podsądnego co do bezstronności sędziego. Sędzia sam złożył wniosek o wyłączenie go ze składu, co istotne głównie jako środek zapobiegawczy, a nie z powodu faktycznych wątpliwości dotyczących stronniczości. Jego wniosek o wyłączenie nie został jednak uwzględniony w uzasadnionej decyzji.